

16080/1778

Brstje.

Zbirka različnih pesmij.

Zložila in zložila

L. Haderlap i Iv. Hribar.

Maribor 1872.

Natisnil F. Skupca in drugi.

Brstje.

Zbirka različnih pesmij.

Zložila in založila

L. Haderlap i Iv. Hribar.

Maribor, 1872.

Natisnil F. Skaza in drugi.

57152

FZC

030018693

Gorjé.

Kdo mi pové, kdo mi pové,
Al' sreča je, al' pa gorjé,
Imet' občutljivo srcé?

Recite mi, recite mi,
Al' burna kri, kdaj vroča kri
Se v mojih žilah ohladi?

Oh nij cesta, oh nij gorá,
Od katerih se nesrečnica
Mojá nogá ostavit' dá!

Oj nij dvomú, oj nij dvomú,
Da stanja nij, da ni stanú,
Ki mir bi moj'mu dal srcú!

Nad mano čisto je nebó,
V osrěji nosim pa pekló,
Obup, srd, kes, v globini vró.

J. Mohorčič.

And we have, like the poet,
 "The world is all that we have,
 And the world is all that we need."

And we have, like the poet,
 "The world is all that we have,
 And the world is all that we need."

And we have, like the poet,
 "The world is all that we have,
 And the world is all that we need."

And we have, like the poet,
 "The world is all that we have,
 And the world is all that we need."

And we have, like the poet,
 "The world is all that we have,
 And the world is all that we need."

Pesmi

J. Haderlapa.

Primi

J. Hegelbach

Slavospev.

Pa sapica piha,
In listje šumljá,
In slavček prepeva,
In valček mrmljá.

Kar sapa, val, listje
In tica pové,
To čuti in bije
Tud' moje srcé;

Bogú čast, ki s slavo
Napolnil je svet,
In v srca zasadil,
Ljubezni je cvet!

Sprehod.

Po Gradcu sem se sprehajal,
Cigare sem žlahtne kadil,
In lepe Nemke sem gledal,
Vesel in srečen sem bil.

Zelena teče mi Mura,
Čez Muro je most narején,
Na mostu sem deklico srečal,
Strmél sem v nje kras zamaknjén.

V oči sem jej temne pogledal,
Pogledala ona me je, —
Nikdar nje pogleda ne zabim,
Globoko je segel v srcé.

Še teče Mura zelena,
Čez Muro most še stoji,
Na mostu deklico iščem,
Pa videt' nikjer je več ni.

Po ulicah več ne pohajkam,
Cigare mi več ne diše,
Deklet več ne pogledujem,
Ker ona ne gre mi z glavé!

Moj raj.

Da ljubezen je pregrešna,
Slišim od duhovnikov,
Da nebés ne bodem gledal,
Ne prelepih angeljnov.

Meni pa nebés ni treba,
Meni ni za angeljne,
Dókler, ljuba, sem pri tebi,
Dokler ti še ljubiš me.

Ti si moj edini angelj,
Tvoj poljub je rajski med,
Rajski glas tvoj glas je záme,
Žar nebeški tvoj pogled.

Na ulici.

Kaj tak bežiš, dekle,
Očke pobešaš?
Skoraj se vstrašiš me,
Kedar me srečaš.

Morda mi ti solzé
Skrivno preливаš?
Morda pa ljubiš me,
In mi to skrivaš?

Ako solzé so, ni
Treba jih skriti,
Ako me ljubiš, ni
Treba tajiti.

Proste so mi roké,
Prosto je srce,
Vanj so zdaj vratice
Vsakej odprte.

Kuharca.

Kuhar'ca je moja ljuba,
Lonec moje je srcé,
Noč in dan v tem loncu kuha,
Da mi zmir kipi in vré.

Preveč peče me vročina,
Preveč kuriš, se mi zdi,
Pazi, pazi moja mila,
Da se kaj ne prismodi!

Pamet.

S pametjo sem se pretepal
Zarad ene deklice,
Nisem je premagat' mogel,
Pa tud' ona mene ne.

To obema je mrzélo,
Naj'na je prijaznost preč,
Skrbno se me izogiblje,
Da ne bom je srečal več.

Presajena roža.

Kaj je tebi, roža mala,
Da spomladi že veniš,
Žalostno pobešaš glavo
In umreti si želiš?

Menda te nemila roka
Sèm kaj presadila je,
Izpod solnea v senco gosto
Lipe mokre in hladné.

Roža moja, tudi meni
Ravno taka se godi,
Da mi mlado lice vene,
Da mi vmirajo oči.

Ona mi je solnce bila,
Ki sem ločen zdaj od nje,
Ki pred mano se je skrila,
Ker ljubiti me ne sme.

Tebe bom nazaj presadil,
Ozdravela bodeš spet,
Sebi pa ne vem pomagat',
Sebe pa ne znam otet'!

Nezvesti.

I.

Preteklo je že osem dni,
Pa še noben'ga pisma ni;

En teden dva in tri in štir, —
Neskončno raste moj nemir.

Takó naprej sem tedne štel,
Dokler sem upa kaj imel;

Naštel sem jih za mesce tri,
Za mesce tri pretužnih dni.

Pa zdaj jih ne preštevam več,
Ker moj poslednji up je preč,

Ker zdaj pač za gotovo znam,
Da sem za ljubico golj'fan.

Oj zdaj pač več ne štejem dui,
Ker me nobén ne veseli,

Ker meni se dozdeva vsak
Meglén in pust, ko sen težák,

Da skoraj mi neznano je,
Kdaj mine dan, kdaj nov pričné.

II.

Poglej mi ljubica v obraz,
Če ktero laž na njem spoznaš;

Poglej mi, ljubica v oči,
Da v njih zvijače najti ni;

Poglej mi, ljubica, v srcé,
O nezvestobi nič ne ve; —

In vendar se ne daš sprosit',
In hočeš mene zapustit'!

Pa če me zapustiš, naj bo,
Saj me nobena več ne bo;

In če vmoriš me, nič ne dé,
Saj vse odpušča ti srcé.

Pa moj obraz, oči moje,
Nikoli ti ne odpusté:

Po dnevi in ponočni čas
Te bode strašil moj obraz,

In kamor kolj bežiš med svet,
Te bo preganjal moj pogled;

Za tvoje srce ne bo mirú,
Ker si zavdala mojemu!

Viharji.

Viharji hrumi čez visoke goré,
 Viharji bučijo čez širno morjé.
 Viharji divjajo skoz moje srcé.

Razbije se ladja in zgine na dno,
 Na tla polomila je burja drevó,
 Pa moje sree se ne zmeni za njó.

Ker sreče že barka zdrobljena leži,
 Drevó moj'ga upa že zdavnej trohni,
 Viharjem pogubnim ostalo nič ni.

Moja nevesta.

I.

Na tičica je priletela
Le sèm čez široko morjé,
Prinesla mi pismo je belo,
Od daljne neveste mojé.

Bel list s pečatom je zlatim,
Od balzama ves duhti,
Ko rahlo ga odpečatim,
Zagledam v njem rožice tri.

Kaj roža pomeni rudeča?
Povej mi, tica, povej!
Kaj druga plavo cveteča?
Kaj tretja posušénih vej?

„Kak prva je roža rudeča,
Tak ona za tebe gori,
Kak druga je roža veneča,
Tak ona brez tebe veni;

In plava ti roža pomeni,
Da moraš ti priti do nje
Po suhi, al' poti vodéni
Čez plavo, široko morjé.“

Kaj, draga, to tirjaš od mene,
 Ki pot mi neznana je k vam,
 In ladjice nimam nobene,
 In plavat' čez morje ne znam!

II.

Po morji se ladija vozi
 Mornar na njej poje vesel,
 Ker mojo nevesto vozi
 Iz juternih, daljnih dežel.

Živečih še nihče ni videl
 Enake lepote sledu,
 Živečih še nihče ni slišal
 Enake milote glasu.

Lasje so njeni iz svile,
 Zobjé iz slonove kosti,
 Iz rožič so ustnice mile,
 Dve zvezdi ima za oči.

Prinesla je saboj za doto
 Tri skrinje rumen'ga zlatá,
 Obleke in kinča krasoto,
 Ki naša je stran ne pozná.

Prirjula je sapa nemila,
V valóve se vprla z močjo,
Z nevesto je ladja vtonila; —
Pretežko je bilo zlató.

Znad brega v morje kapljajo
Mi moje bridke solzé,
Pa one se ne poznajo
V neskončni meri vodé.

Solze in lira.

Solze iz oči so lile,
So na liro kapale,
So vse strune razmočile,
Da se vbrati ne pusté.

Kak bi sladko harmonijo
Našel svojej pesmici,
Ko raztrgano je srce
Mi od bridke žalosti.

Če v teh pesmih ni soglasja,
Ne moči, in duha ne,
Kriva je sovražna sreča,
Ki potrla to je vse.

Aléš in Betinka.

I.

Barka me čaka na bregu,
Mene in ljub'co mojó,
Z mano in mojo nevesto
V ptuje odjadrala bo.

Jaz sem že s culo na kraji,
Ljubice moje še ni;
Balo ženitno naklada,
Joče in briše oči.

Čakal ne bodem predolgo,
Jadra razpeti velim; —
Ljuba, ostani in joči!
Jaz pa brez tebe bežim.

Brate, sestré zapustiti,
To ti je strašno hudó,
Jaz pa na širnem jih sveti
Najdem milijone lahkó.

II.

Betinka modrovka,
Betinka r'menolasa,
Po ulicah mi teka,
In svoj'ga ljub'ga išče.

Ves zbezan njen pogled je,
Razmršeni so lasje,
Znad čela znoj jej kapa,
Z očesa svitle solze.

Po morji barka plava;
Aléš sloni na barki,
Z očesom temnim gleda
V morjá globino temno.

In zdi se mu, da vidi
Na dnu morjá Betinko,
Zrokami mu pretèčo,
Z pogledom mu grozečo!

Roža in rosa.

Rosna kaplja se je vsedla
Na prelepo rožico,
Zlila se jej v nježna njedra,
Poljubila je sladkó.

Roža rose ni poznala,
Rosa rože tudi ne,
Pa je vendar ni prašala,
Al' jo poljubiti sme.

Prvokrat, deklé neznano,
Danes sem zagledal te,
Kakor roža rosno kapljo
K srcu stisnila si me.

Al' te ljubim, al' ne ljubim,
Dekle zalo. sam ne vem,
Pa če bi zares te ljubil,
Ne povedal bi ljudém.

Mladenič in roža.

Roža, roža ti na vrtu,
Oj ti lepa rožica,
Al' že veš, da te bom vtrgal,
Da boš vmreti morala?

„Fantek, fantek trdosrčni,
Moj morilec, fantek zal,
Ako vtrgati me misliš,
Reci. kam me bodeš djal?

Ako me pripneš na prsi,
Bom sladkó zadremala,
Ako vržeš me na cesto,
Bom prav težko vmirala.“

Prepelici.

Kak' si bogata, prepeličica!
 Imaš devet sinóv, devet hčera
 Pa prav nobeden gladu ne pozná.

Kak' si bogata, prepeličica!
 Imaš devet sinóv, hčera devet,
 Pa jim za doto treba ni skrbet'.

Saj vsako leto rmena rž zori,
 In prepeličji rod se v njej živi,
 In zoblje in prepeva brez skrbi.

Pa srečna nisi, prepeličica:
 Devet sinóv, devet hčera imaš,
 Pa sreče matrne le ne poznaš;

Če lastne si peruti izredé
 Mladiči tvoji, vsi te zapusté,
 Za staro gnjezdo več se ne zmené.

In če vigredi zopet priletiš,
 Otrok noben'ga več ne zaslediš;
 Za druge novo gnjezdo narediš.

Takó živiš ti med ljubeznijo,
 In med mladičev nehvaležnostjo,
 Dok' se peruti ti ne povesnó.

Hatem Ta.

(Rückert.)

Ko Hatem Ta
 Beraču, ki za sold je prosil,
 Dal je dva,
 Ga žena je pokarala:
 „Ti več mu daš, ko potrebuje!“
 Pa Hatem beseduje:
 „Če manj on potrebuje,
 Imam pa jaz zadosti;
 Pač svojo mero vsak ima:
 Po svoji meri revež prosi,
 Po svoji meri Hatem dá.“

Sapica pomladna.

Iz nemškega.

Če sapa pomladna
Prispé čez vrhé,
Se pisane tice
Po gozdih zbudé.

In kar zamudile
Skoz zimski so čas,
Veselo popravljat
Hiti zdaj njih glas.

Razcvetejo rože
In z njimi srcé,
Saj v rožniku rada
Ljubezen se vné.

Pa leto na leto
Sme roža cvetét',
Ljubezen le enkrat
In nikdar več spet.

Pomlad za pomladjo
Otaja se led,
Človeku je dana
Le ena vigred.

Če tica odroma,
 Špet pride v naš kraj,
 Če človek odroma,
 Ga ni več nazaj.

Grlice iz vasi.

Zložil

L. Hadrlap.

THE FIRST

BOOK

OF THE

Krško polje.

Oj krško poljé, oj krško poljé,
Povej, povej mi, kaj ti je?

Še mesec rožnik pretekkel ni,
Nobena roža več ne cveti;

Še mesec srpan pretekkel ni,
Nobeno žito ne rumeni;

Še vinotok pretekkel ni,
Nobena trta ne zori;

Še listopad pretekkel ni,
Pa travca več ne zeleni.

Oj kaj je to, oj kaj je to?
Povej mi, krško polje to!

In krško polje tako pové:
Če nimam rudeče rožice,

Pa Sava po men' se rudeča vali,
Rudeča od same krščanske krvi;

Če snopa na polji nobenega ni,
Ko snopja mrtvih trupel leži;

Namesto vinske kapljice
Se točijo letos grenke solzé;

Zelene travce iščeš zastonj,
Pa našel sled boš turških konj;

Oh divji Turek je spet prišél, —
Usmili se tavženkrat Bogú!

Vojaška.

Bobni preglasno bobnajo,
Fante vse mlade kličejo;
Kaj še nek bo,
Kaj še nek bo?

Vojska prehuda je to.

Fantje se skupaj zbirajo,
Deklice se pa jočejo:
„Kaj še nek bo,
Kaj še nek bo,
Če jih nazaj več ne bo!“

Z Bogom, ti moja Minka zala,
Kaj bi jokala, kaj bi žal'vala!
Zmagamo srečno,
Pridem nazaj,
Tvoj bom na vekomaj.

Kliče me cesar, kliče me dom,
Branil sovražnika ju bom;
Al' se ti smilim,
Ljub'ca, al' ne,
Biti drugače ne sme.

Bobni spet glasno bobnajo,
 Fantje se z vojske vračajo
 Vince pijó,
 Pesmi pojó.
 Ljubee objemajo.

Minka jih gor in dol ogleduje,
 In jih po ljubem poprašuje.
 — Al' je resnica?
 Ali tajé?
 Zanj nobeden ne vé!

V zemljici hladni, tuji leži,
 V tihi, samotni dolinici.
 Čakaj, le čakaj
 Malo, pa bo
 Minka prišla za tebó!

Okrogle.

Čujem že vriskati
 Sèm čez vrhé,
 To mora ljubček bit',
 Ki k meni gre.

Danes ti še odprem,
 Jutri nič več,
 Prišel bo moj ženin,
 Peljal me preč.

Ljubca, če je takó,
 Tud nič ne dé,
 Danes sem še prišel,
 Jutre pa ne.

Jutre, ko iz vasi
 Slišiš zvonit',
 Tačas pa pridi ti
 Mene škropit.

Moja ljubca 'ma šrango
 Tam na sredi cesté,
 In če jaz mimo pridem,
 Jo hitro zapré.

Je cestnina za plačat',
 Pa le kol'ko, ne vem,
 Jo bom v kamro šel prašat'
 Tam gotovo to zvem.

Sto poljubov jej dam,
 In po vrhu še tri,
 Pa še zmirom trdi,
 Da sem jej še dolžan.

Za vodó, pod goró
 Les zeleni šumi,
 Pod goró, za vodó
 Mi moj ljubček živi.

Da bi ribica b'la,
 Bi pa plavala tje,
 Da bi tičica b'la,
 Pa zletela bi tje.

Pa kaj maram, da plavat'
 In letat ne znam, —
 Saj bo on prišel k meni,
 Naj mine le dan.

Ena tičica poje,
 Da ne morem zaspat',

Pa moj pobič me kliče,
Ki je prišel vas'vat',

Pa Podbreznikov oče
'Majo malo skrbi,
Ker dekleta ne spijo
Skoz cele noči.

Moj sosed je bogat,
'Ma hišici dve,
Pa jaz svoje ljubce
Ne dam za obé.

Ni grd'ga vremena,
Ni temne noči,
Da b' ne mogel jaz priti
K Marinki svojí.

Ene citre bom kupil,
In po svetu bom šel,
In od lepih Kranjic
Bom zacitral, zapel.

Nebesa so plava,
Zelena zemljá,
Rudeča in bela
Je ljub'ea mojá.

Na Laškem prebivam,
 Pa laški ne znam,
 In vendar najlepše
 Dekleta imam.

Po Laškem sem hodil,
 Kjer fige rastó,
 Pa sem eno prinesel
 Za ljubco svojó.

Od ljubljanskega mesta
 Do šentvidske vasi
 Se moj ljubček sprehaja
 In cigare kadi.

Saj se lahko sprehaja,
 Saj le čaka na mé,
 Lahko smodke prižiga,
 Saj prižiga mojé.

Do Rojana iz Trsta
 Ena cesta drži,
 In kdor hodi tje v vas,
 Se mu dolga ne zdi.

V Trstu je mesto,
 V Rocoli pa ne,

Pa Rocoljske so lepš',
Ko Tržačanke vse.

V Mnihovo bom šel,
Se bom malat' učil,
Da prelepe Madone
Na platno bom lil.

Po izgledu pa priti
Na Kranjsko mi bo,
Ker najlepše Maričke
Na Slovenskem cvetó.

Pri vodi sem sedel,
Sem ribce lovil.
Pa sem postrve vabil,
Sem ščuko dobil.

Kak me gleda ljubó,
Kak me gleda drobnó,
Pa sem moder takó,
Da me vjela ne bo.

Stare petice
In zveste deklice
Spoštuje naš rod,
Pa jih manjka povsod.

Deklica vmazana
 Pa bi se vmila!
 Lahko bi lepšega
 Fanta dobila.

Od danes do jutre
 Slovenec živi,
 In vriska in poje
 In nič ne skrbi.

Še raste pšenica,
 Še trta zori,
 Še lepš' so dekleta,
 K' jih ljubimo mi.

Za pijanca me imajo;
 Kaj pa morem za to,
 Da je kelnarca lepa
 In vince sladkó

Bi še eno zapel,
 Pa nič nisem vesel;
 Do jeseni počajte,
 Ko grojzdek bo zrel.

Pesniške poskušnje

IV. Hribarja.

Izgubljeni sin.

„Jaz grem, jaz moram iti, zdrav ostani,
Narodu živi, domovino brani!“

To bila je zapoved Tvoja,
Ko si zapustil kraje boja
I se preselil v večni mir.
Ti si mi dal življenja vir
I ko v neskrbnosti cvetela
So mi prijazno mlada leta
Otročja moja usta smela
Te klicati so za očeta.
Kako je krasna i vabljiva
Besede te podoba živa,
Vendar naenkrat — večna škoda!
Zgubi iz vlastnega se roda
I sin, o bog! edini sin,
Pred njo zapira svoj spomin. —

Skrbljivi oče, mož častiti
Pri zvoljenih se radovaje
Enkrat poglej še v naše kraje,
Kjer dolgo prej si moral biti,
Tvoj sin, tvoj sin je izgubljen! —
V njegovo srce uk vsajen,
Ki nijsi nehal ga gojiti,

Je padši na neplodne skale,
 Pustivši korenine male
 Popolno moral posahniti.
 Vabljev je svet, meso je slabo
 Vsejani uk je zginil s Tabo ;
 Brzdati bil si Ti me vstani
 Odkar pa Tvoj živi le duh,
 Pred pogubljenjem ne ohrani,
 Ko v brezdnu sem, me nikdo drug.
 Vsaj pravi mi obraz življenja,
 Da večno brezdnno se razpenja,
 Med mano i med Tvojim duhom ;
 Ti ves bil čednost si edina,
 Jaz sem prodal se potepuhom,
 Zapravljaj čas, popijal vina,
 Zatajil dom i sramotil.
 Ti si v pomoč narodu bil
 I v srce mlado dan na dan
 Si veepljeval mi ves skrban
 Čutila svoja i nazore ;
 Jaz sem se zgubil z cesté prave,
 Pozabil Tebe, očetnjave,
 Prezrl rodu vstajenja zore,

Gorjé mu tisučkrat i beda
 Brez znanca kdor, brez oskrbnika,
 V življenja tajnosti pogleda —

Ta čarobnost i ta razlika!
 Naj vstavlja se, naj trden bode,
 Roke v pretekle čase steza,
 Za sabo ga potegne peza
 I več jej ne vbeži brez škode.
 Al si, ko je objela mati
 Prezgodaj vsabnjeno telo
 Zamogel pač si pomišljati
 Kakovi sad iz tega bo?
 O! predno sem se porodil
 Bi bil prekletsvo name zžil —
 Pa Tvoje srce prekipeče
 Slutilo nij sinu nesreče.

Jaz živel sem i tudi vžival,
 Radost iz polne čaše pil,
 Po Tebi žalost sem zakrival,
 Da bi veselja ne kalil;
 Kar mi je srce pozelelo,
 Kar je vabilo kolj mešó,
 Trudilo se krdelo celo
 Prijateljev mi je zato.
 Nedeljo v delavnik zmenili
 I v praznik delavnik narobe,
 Boga pred mano so tajili
 I ne vrjeli uk tróhnobe;
 Človeški da poklic največi

Na svetu je živeti v sreči;
 Da človek je kakor žival,
 Edino s pametjo bistrejo;
 Ko vsalne mu življenja kal,
 Da se s telesa gnjilo vejo
 Na večno njega duh pogreba;
 Da nij pekla i da nij neba,
 Da nij hudiča, nij boga,
 Človeku da v vživanji strasti,
 Ne neha zdrava pamet rasti
 I tu da sebe prav spozna; —
 To sem se vsaki čas učil
 I dober sem učenec bil,
 Ker mogli zmano so ravnati
 Kar so hoteli izpeljati.

Kje pak ostali so sedaj,
 Ki moji bili so nekdej,
 Ki nekdej bil sem jaz njihov?
 Telesna moč me je pustila,
 Divjati strastim zabranila,
 Med nami izkopala rov.
 Nikdo iz njih srea več nima,
 Da čezenj bi edini skok,
 Ločivši ga iz družbe dima
 Pridaljšal mojih dnij obrok. —
 I jaz? — Al bodem še taval?

V temoti greh nadaljeval?
 Al niso me nekda j učili,
 Da se v nebesih veselili
 Bolj bi nad najdeno ovco,
 Ko nad neizgubljenih sto?
 Al niso pravili mi mati,
 Da milost božja je velika,
 Da tisučkrat nebo vplati
 Za grevanje izpokornika?
 Da nij prevelik nikdar greh
 Kateri v Večnega očeh
 Bi odpuščenja ne dobil? —

Da, da, jaz bom se pokoril,
 Pozabil prejšnjega življenja
 I dokler novo mi ne jenja,
 Prenašal voljno vse težave
 Gledé v zveličanja zastave.“

Storjen je sklep i ponovljen
 I Radivil pol spokorjen
 Popotni prijme v roko les,
 Ter tje, odkoder luč resnice
 Osvetljevala svet je ves,
 V to mesto, ki moč je govorice
 Ga tisučkrat je prehvalila,
 Potuje svetega čutila

V srca pokornosti navdan.
 Noč mine i petnajsti dan —
 Pred njim je ležal Rim prekrasni!
 Bliščeče strehe, stolpi jasni,
 Prijazne hiše, cerkve bele,
 Sveto so mu srce razvnele.
 Učenja pomni mladih let,
 Ko je poslušal ves zavzet
 O Rimu in njegovej slavi;
 Vse se mu zopet v pamet stavi. —
 Pa malo časa ga zanima
 Vsa slava i krasota Rima,
 Ker grešnik je i vreden nij,
 Da tega se povesei,
 Kar čiste so roke stvarile.
 Najprej se mora spokoriti,
 Potem v izgled ostalim biti
 Dokler ne leže med gomile.

V Marije cerkvi iz snežnika
 Obhaja slavnost se velika;
 Pol Rima tam pobožno moli
 Da odpustiti greh izvoli
 Mu vsmiljeni in večni bog. —
 I glej izmed množine rok
 Roke pregrešne grešnik vzdiga,
 Ko bogu v čast kadilo vžiga

Njegov duhovnik sred altarja. —
 Tu trombe zadone i cimbal vdarja,
 Vse stvarnika na glas časti,
 Edino — Radivil medli,
 Prišel je v cerkev spokorjen,
 Iz nje odide v greh vtopljen.

Od tega časa se je zgubil,
 Poprej še nij, sedaj je ljubil.

Kdo zna popisati čutila,
 Ki jih ljubezen v nas rodi?
 Komur nij njena ura bila
 Na svetu sreče skusil nij.
 Kaj je ko samo preganjanje,
 Goljufnost, laž, zatajevanje,
 Ki nas obdaja dan na dan?
 Čem bolj želimo k luči priiti,
 Tem bolje smo z nočjo pokriti,
 Enako njej — naš um teman.
 Vse je le pusto, vse je prazno,
 Nič nij veselo, nič prijazno,
 Sovrag je bratu rodni brat.
 Kar bi dosegel človek rad
 V neznane kraje se odmiče,
 I človek večno zaslepljeni
 Si z vlastnim vtipom plete biče. —

Zato še niso pogubljeni
 I našega sovraštva vredni,
 Ki so život pustili redni
 I nevideči njene jeze
 Precenili osode peze.
 Njim je življenja polna čaša
 Najbolje draga, najbolj mila,
 Vendar če bo jih pogubila
 In iz nezmernege vživanja
 V svet večnega prenesla spanja —
 Po tem iz njih nikdo ne vpraša.

Kako drugače tisti sodi,
 Katerega ljubezen vodi,
 Ne vživa nič i vse ob enem
 V veselji rajsko nekaljenem.
 Na licih nij njegovih strasti,
 Srce mu prekipuje slasti.
 Kdor se najgloblje je pogreznil,
 Kdor je izdajal očetnjavao,
 Popolno zgubil cesto pravo,
 On se v ljubezni bode streznil,
 Ker nij na svetu zlo nobeno,
 Naj še tako bo vkorenjeno,
 Katerega nebeško lice
 Ne zruje ljubljene device.

Kakor se nam po hudej uri,
 Ko grom razsaja, strela vdarja
 Na zopet zjasnénem azuri
 Zdi biti bolj vabljliva zarja —
 Tako po vsej prestanej zlobi,
 Ki mu življenje je kalila,
 Ljubezen v čarobnej podobi
 Je prevladala Radivila,
 Za prejšnje dni se več ne zmeni,
 Prijatliji, znanci, domovina,
 Zginili so mu iz spomina
 Enako lahkej morskej peni.
 Njegova vzraščena postava,
 Oko prijazno, čelo čedno,
 Ki vsi so ga hvalili vedno
 Ponos mu več v srce ne dava. —
 Človeško bitje res je čudno,
 Ker kedar misel ga prevlada,
 V brezmiselnost po malu pada,
 Iz ktere zvleči ga je trudno.
 Ta Rim, ta Rim, krasota njega
 Ki je vabljliva vsem očem,
 O kterej slava se razlega
 Po daljnem svetu vsem ljudem,
 Ki um zavzemlje srce mami
 I voljno nam duha predrami —
 Kako je pust i dolgočasen

Že Radivilu nekaj dnij,
 Odkar miru mu v prsih nij,
 Ki ga mu vzel pogled je jasen;
 I to prečudno hrepenenje,
 Ki čuti ga poslednji čas
 Odkar je videl nje v obraz,
 Greni i mu sladi življenje.

Ko ziblje se čolniček mali
 Valovom divjim izročen,
 Ki čakajo na njega plen
 Od brega k bregu, skale k skali,
 V bojazni ali v nadi vedno,
 Da se razbije tu ob rob,
 Al pa, da prijde k bregu predno
 Zagrne ga šumeči grob —
 Tako se človek v kratkej dobi,
 Ki mu v življenje je podana,
 Izročča radosti i zlobi
 Do smrti od rojenja rana,
 Obe nad njim se razdivjate,
 Prizanešenja ne poznate
 I prej nij konca niti kraja,
 Da ena njiju ne pogine,
 Da on dospé do prve raja,
 Al pa v objetji druge mine
 Pa kakor dve sovražni sili

Človeštva srečo sovražeeči,
 Ste ena drugej vedno mili
 I sklenjeni s sestrinsko zvezo
 Nas skušate z neznano jezo
 V najglobše brezdnno brezdna vreči.

„Ta cesta te pripelje k miru
 I zadovoljnosti srca,
 Kdor gre pa po nasprotnem tiru,
 Oboje revež ne pozna.“
 To v Radivilu se oziva
 I vsak trenutek je glasneje,
 Peklenska kača zapeljiva
 Pa mu v sree nasprotno seje:
 „Tu je radost, tu je vživanje,
Narave čudeži odkriti,
 Tu nij skrbi i časno spanje
 Ne more mislim zabraniti,
 Ves svet i vsa krasota njega
 Neskrbne, srečne dni preprega.
 Kar um blaži i sree vznáša,
 Potem le zaslepljenec vpraša,
 Kar pa mesena strast želi,
 Ki je ljudem od rojstva dana
 Ta cesta jo zadovolji.“ —
 Sladká je naših strastij mana
 I tega se razum oklene,

Kar ima več praznote, pene.
 Uk prvi nek je suhoparen,
 Več ima drugi oglasila,
 Tedaj gotovo bolj je varen —
 To je zmotilo Radivila.

Po Rimu blodi dan na dan,
 Zastonj mu je pogled željan,
 Ki ga ranile so oči
 V tem labirintu več jih nij.

Pomladni veter sladko veje,
 Na nebu solnce je grejoče,
 Zdaj tisti v blaženost dospeje,
 Kdor radost ljubi i jo hoče. —
 Počasi Tibera vali
 I mirno k morji vode svoje,
 Sladko olive seč puhti,
 Škrjanec sam veselo poje.
 Duh Radivilu je težak,
 Življenja mu požir grenak.

V čolniček stopi, dalje plava,
 Sladko mu voda pošeptava
 I nese mirno ga v daljino. —
 „Da videl spet bi domovino“.
 Oh kaj bi dal, ves svet bi dal,

Po vrhu sebe še pridal;
 Zapirajo mu pa prezore
 Visoke apeninske gore. —
 Te travnike i te plani,
 Kjer živel je otročje dni,
 Al bo jih videl še kedaj?
 Oh čas ne vrne se nazaj!

Po bregu, glej! ob tihej vodi
 Zamišljena postava hodi,
 Kaj išče tu, haj hoče tu,
 Al v mestu nij za njo miru? —

To njen obraz, to nje telo!
 Opira s hladno se vodo.

Je li mogoče, da na sveti,
 Zamore taka stvar živeti?
 To Venera, ah to je Psihe,
 Prišla z visocega neba,
 Da svoj obraz ljubiti da
 Valovom Tiber-reke tihe,
 Kdo videl bi te krasne ude
 I lepo vzraščeno telo,
 Sneženo bele prsij grude,
 Nebeško vstvarjeno glavo,
 Rudeče lice, kožo gladko —

I bi bolest ne čutil sladko?
 Resnica je, ko bi narava,
 Nobenih čudov ne hranila,
 I ko bi se umetnost prava
 S sveta nevšečnega zgubila;
 Največe čudo nam ostane,
 Umetnost prava še cvete,
 Če vsmiljenost se božja gane
 I v ženske spremeni nam vse.

Ti ki pozabiš na boga,
 Njegova modra kolneš dela,
 Poglej sem čistega srca,
 Kje se je ta krasota vzela,
 Pomisli pak stvarjenja čin,
 I boš spoznal zgubljeni sin,
 Da On, ki forme vživljuje
 I svet z bogovi obljuduje
 Zasluži tvojo čast in hvalo.
 Kako pregreh bi bilo malo,
 Kako poštenje bi vladalo,
 Ko vsak lepoto bi spoznal,
 Katero bog je ženski dal,
 Podobi bi se čudil njenej
 I s polnim jo očesom pil,
 Med tem v občutbi bi ognjenej
 Nje stvarnika spoznal, častil;

Le škoda je, da v sreih pasti,
Ne nehajo se kalne strasti.

Zamaknjen je, zastanejo mu vesla,
Radostno vpira v njo oči,
Sreč edino misel mu rodi,
Da tajna moč bi k njej ga nesla,
Obupa vsega, strasti prost
I prost življenja jeze krute,
Spoznaval bi edine čute,
Kazavše divno mu radost.
Kako bi želel voda biti,
Ki jej opira belo polt;
Tako ko ona ven pogolt
Bi hotel vse poljube zlit
Od nje bi se učil življenja,
Nad katerim se nebo razpenja,
Tako brezstrastno, neskrbljivo.
V pogibu vsacem, kako živo
Se njena mu lepota žari,
Kako veselo i prijetno
Življenje kaže mu posvetno
Ki mu že prej nij bilo mari
I se na pravo cesto priti
Je hotel mu iz rok izviti
Ter tam iskati dušni mir,
Kjer milosti je božje vir.

Sedaj pa čisto nenadjano
 Ničemurnost spoznava sklepa,
 Ki da zaceli greha rano
 Mu vdihnila je pamet slepa.
 Oh nijma, nijma Vatikan
 I s cerkvijo ves Rim prostran
 Pač v sebi lepšega oltarja,
 Ko se mu pred očesi vstvarja.
 Povsod so le podobe prazne
 Strojene od umetnih rok
 Pa te vabljive i prijazne
 Je rajske ude vstvaril bog.

„Kako ga ljubim“, dekle reče —
 V srce to Radivila speče,
 Po udih tajni plam razlije.
 Kakor se nova moč povrne
 V cveteče rože vabno glavo,
 Kedar se zopet svet obrne
 I dan prežene noč temavo,
 V katerej je bilo vse tuje,
 Vse tiho, mrzlo i moreče —
 Tako naenkrat zatrepeče
 Ko sliši reči te besede
 In iz najglobše srca srede
 Neznana radost mu priklje.
 Bojazen v prsih gospoduje

A vendar se ponos mu dviga,
 Ker to kar mu spomin zavžiga
 Je sladki domovinski glas,
 Na tujem, dalječ od dežele,
 Kjer je otročji živel čas,
 Od kjer ga je temota gnala
 Spoznati svet i njega želje
 Nenadoma ga vznemirjala
 Domača je beseda, zvuk. —
 Človeka res nobeden uk.
 Tako ne mika i ne gane,
 Ko če na tujem sam i sam,
 Ko misli je dejal drugam
 Besede sliši glase znane.

Več Radivil ne ve kje je,
 Vsi čuti se mu omrače,
 Za veslo prijme, v vodo vdarja
 K njej z urnostjo vesla brodarja.

Zagleda komaj ga devica
 Nedolžnost njena se ozve,
 Blede se jej rudeča lica
 I več ne more iz vode —
 Ker sramožljivost v ženski vlada
 Najhuje i najbolj močno,
 Če kjer bi bila sama rada

Naenkrat priče se ozvó:
 „O bog in on je moral biti
 Ki sem sledil je za menoj,
 Počakaj, dalje mi ne hiti,
 Mladeneč zal postoj, postoj!“
 Zastonj so prošnje, dete zalo!
 On je brez čutov ves i gluh,
 Valov ne vidi i ne skalo,
 Povsod i vse mu breg je suh.
 Valovi cvetje, skale trate,
 Kjer svoje znance, svoje brate
 Veselo ljubi i objemlje;
 Potem v naročji, dekle mило
 Neskrbno ti, sladko zadremlje,
 I matrne besede glas
 Iz spanja slastno je budilo,
 Oči si mane, jih odpre,
 Radosti vtriplje mu srcé,
 Ko prvo vidi tvoj obraz. — — —

Zavé se spet, ko sanja zgine,
 Po boginji takoj ozre,
 Pa komaj, da strahu ne mine,
 Ker njene vidi le roke,
 Ki nad vodo jih v pomoč stega,
 Kedar jo krč na dno potega.

Kjer oljka svoje krasne veje
 Razlega v Tiberinske gaje
 I pak veselo razevetaje
 Grejočemu se solneu smeje,
 Ter blagodejno senco meče
 Na trate, travnike cveteče —
 Tam je položil breme sladko,
 Po dolzem ko prizadevanji
 Iztrgal večnemu je spanji
 Iz divjih rok telo nje gladko.
 Še je življenje občutiti,
 Ker nehala nij žila biti.

— — — — —

„Mladeneč zali, beži, beži!
 Da ne potegnem te s seboj,
 V občutkov svojih sladkej teži
 Poginilo mi bo telo. —
 Kaj te je pripeljalo v Rim,
 Da brž po prvem že pogledi
 V brezupanja neznanej bedi
 Nesrečna reva obstojim?
 Ljubezni nijsem prej čutila,
 Dokler me čarobna nij sila
 V občutku tem na te vezala. —
 O krasno, krasno sem senjala!
 Pa sanje te sedaj so preč

I nepoznane te radosti,
 Ki dihale so jo skrivnosti
 Že ne občutim nikdar več.
 Spoznati sem te zmer želela,
 Pa to, kar me je k tebi gnalo,
 Ta želja, se bojim, da kmalo
 Iz nje ne švigne strašna strela.

Poznam popolnoma te zdaj
 I ne samo zunanost tvoja
 Je polna krasnega razvoja,
 Ne le visoko tvoje čelo,
 Kjer mladega duha je raj,
 Ki tolikanj me je zavzelo —
 Še bolj glas tvojega jezika
 Me navdušuje i me mika.
 Povem ti to mladeneč zali,
 Da starši nijso mi Itali,
 Marveč kjer sto gora se dviga
 Poljubovaje neba lica,
 Med njimi v divjem letu šviga
 Kraljevi orel, ropna ptica,
 Kjer tisuč virov iz njih vre
 I svoje vode pretakaje
 Čez divne travnike i gaje
 Počasi k morju jih vale,
 Kjer zemlja vse lastnosti hrani

Ki se harmonično zvezati
 Le količkaj zde biti vstani —
 Tam me je porodila mati,
 Tam je zibelka moja tekla
 Tam v prvič znani glas sem rekla.“

— — — — —
 — — — — —

„Ti čudiš se i vprašajoče
 Vzdiguješ svoje čelo vroče,
 Besede nij čez tvoje usta;
 Vendar mi nekaj v srcu pravi,
 Da z glasom maternim ozdravi
 Samo se nestrpljivost pusta.
 Mladeneč zali! ah ne mori
 V nesreči me i spregovori
 Edini glas iz sladkih ust!“

„Pred tremi leti — bil je pust —
 Vendar čemu ti pravim to
 Kar mi z nemilo je roko
 Osoda v dedščino podala? — —
 Ne, ne, ti nijsi še spoznala,
 Kako se človek nekekrati
 Z osode svoje, divje trezne
 V pijanost hudobij pogrezne,
 Zato me moraš poslušati. —
 Bil je predpust veseli čas,

Ko so slovo mi oče dali,
 Potem na vekomaj zaspali,
 Da sem ostal edini — jaz!
 Prej so nas mati zapustili
 I sestro smo nekje zgubili,
 Ko jaz jo komaj sem poznal.
 Koj prvi čas sem žaloval,
 Pa kakor hitro mi zavdana
 Je bila ta skeleča rana
 Se brž je tudi zacelila,
 Ker gnala so me mlada leta,
 Neskušnega, brez vodila,
 Med razbrzdanost, strasti sveta.
 Komaj očetove kosti
 Trohneti v grobu so začele,
 Zahajal v družbe sem vesele,
 Kjer se spomin i um mori.
 Med divjimi prijetli, znanci,
 Ki vsi bili so razbrzdanci,
 Sem kmalu divji sam postal.
 Več nijsem že boga spoznal
 I to, kar vsem ljudem je sveto,
 Po Kristu bilo razodeto
 Imel sem le za basen golo.
 Za to neumno dozdevanje
 Iskal v ljudeh sem src okolo,
 Da mogel bi cepiti vanje.

Brezbožno seme mnogokrat
 Rodilo je peklenski sad.
 Črtil sem tacega človeka,
 Katerega še vest pripeka,
 Edini sem poznal nalog
 Življenje strastno doživeti,
 Kaj pa bo tam na unem sveti,
 Kaj je peklo al kaj je bog,
 To misliti se mi je zdelo
 Neumno i predolgočasno,
 Ker da peklo je mislij delo,
 Da bog sem sam — je bilo jasno.
 Zakaj, če je še kdo nad nami,
 Sem večkrat se brezbožno vprašal,
 Mi nosimo nadloge sami?
 Zakaj bi on jih ne prenašal?

Čem veči pak je zlasin kdo
 Tem bolj ga tolažilo bo,
 Če se povzdigne nenaravno
 I za boga se vstvari sam. —

Zatrli sem tu ljubezen davno,
 Ki od očeta jo imam,
 Ki nehala mi nij šeptati,
 Da dom se mora spoštovati.
 Kaj je zlasinu domovina?

Kaj mu je materinski glas?
 Po malu mu izbriše čas
 Za drugim prvo iz spomina.
 To bilo tudi je z menoj.
 Izdal oboje sem takoj,
 Če se mi je peklensko delo
 Le količkaj koristno zdelo.
 Bil v robstvu dom je zakopan,
 Težko je narod zdihoval,
 Med tem ko jaz sem razbrzdan
 Med drugimi se radoval. —

Pa kdo previdnosti steze
 Z razumom temnim pač izve?
 Komu je znano, kaj nebo
 Nad nami izpeljalo bo?
 Kdo ve, če bog iz naših strasti
 Pusti nas v pogubljenje pasti?

Razbolel sem se bil močno
 Da moral sem doma ležati,
 Pa več jih k meni nij bilo
 Ki smo poprej si bili brati.
 Več nijso marali za me,
 Ker nijsem bil bolan za nje. —
 Tu mislim sam i mislim pridno,
 Premišljam to, premišljam ono,

I bilo mi je kmalu vidno,
 Da nič ne bode s tako spono,
 Ker tu sam sebi prepuščen
 Sem bil že v bitstvu pokorjen.
 Pretresal svoja sem početja
 Od smrti skrbnega očeta,
 I dalje v preživljena leta —
 Pa nij bilo nikjer zavetja. —
 Prihodnjost temna i sovražna,
 Preteklost pa premalo važna.
 Bil grešnik sem, to sem spoznal,
 Pa to me v misli nij motilo:
 Kaj ko bi zopet se skesal
 I bi nebo mi odpustilo?
 Živeti hotel bi pošteno
 I ne gojiti strast nobeno,
 Za izveličanje skrbeti
 Bi bil opravek moj edini,
 Da se potem na unem sveti
 Blago s telesom duh zedini. —

Prišel sem v Rim, ker vedel sem
 Da luč zveličanja od tod
 Je prisvetila vsem ljudem.
 Da bi odpustil mi gospod
 Sem sklenil lahko prejo sleči
 I spokorjenja plašč obleči,

Potem v puščobi sam i sam
 Bogu potrebno hvalo dam.

Tu videl sem te, dekle zalo
 Ves uže cerkvi posvečen,
 Oko je tvoje plapolalo,
 Ko divji ogenj zaneten,
 Visoko čelo, vabna lica,
 Njihova lahka rudečica,
 — Me je v spominu zmer spremljalo.
 Pri posvečenem se obredi
 So vjeli najini pogledi,
 Ko mašnik pel bogu je hvalo.
 Ovržen je bil moj namen
 I zginil z njim je trdni sklep,
 Ko sem postal ljubezni plen,
 Bil sem za vse krog sebe slep;
 I tista vzvišena čutila
 Ki so mi prej neznana bila
 Sem v polnej meri zdaj spoznal.
 Ah ljubil sem i ljubil živo,
 Ter vžival radosti naval,
 Osode jezne sem tetivo
 Namerjeval nazaj na njo, —
 Podaj preslično mi roko!
 Pri njej naj ti moj duh prisega,
 Da odrekujem se od vsega,
 Kar me vezalo je na svet.

V domovje svoje se vrniva
 I združeno tam preživiva
 Odmerjenih število let !““

„Zastonj je tvoje govorjenje,
 Zastonj so prošnje razodete,
 Ker jaz, sicer nikogar dete,
 Hvaležna njemu sem življenje,
 Ki me odgoja i me hrani,
 Ki v svojo hišo vzel siroto,
 Je tujo, da me zlega brani,
 Da mu povrnem to dobroto
 V tolažbo mu na stare dni
 Hvaležna moram pač ostati. —

Vrni se v domovino ti
 I spomni se me nekekrati,
 Ker posvečen si bil gospodu
 Pa si spremenil svoj namen,
 Ta greh ti bode odpuščen
 Če svojemu živiš narodu.

Od mene sprejmi ta spomin,
 Sprejmi leseni križec mali,
 On, priča mojih bolečin,
 Po materi je dedstvo zali.
 Na svojih prsih ga nosila

Od dne do dne sem neprestano,
 Odkar domu sovražna sila
 Zaprla vrata je za mano. —
 Kjerkoli si, naj on te vodi,
 Pak pojdi z bogom, srečen bodi!“

„Prestani že, oj dosti vem,
 Nazaj ne grem, naprej ne smem!
 Prišel sem v starodavni Rim,
 Da se pregreh izpokorim,
 Pa globlje sem pogreznil v nje
 Sicer že spačeno srce.

Ta križ, ta križ mi dóbro znan
 Ti bil od matere je dan
 Ki s tabo — mene je rodila.
 Tu dvakrat kriv stojim sedaj!
 Peklo naprej, peklo nazaj
 Mi je osoda naredila.
 Prestopil zakon sem narave
 I ljubil sestro grozni čin!
 Oj sem peklenške ve postave
 Vaš sem sedaj — zgubljeni sin!“

I Tibera se razspeni
 Grob iz valov mu naredi.

Jaka Življenjasit,

ali povest, kako si je tisti štirikrat življenje
končati hotel, naposled pa vendar živ ostal.

Različne je reči na sveti.
Mogoče bilo doživeti,
Ker sveto pismo nas uči
Da on šest tisuč let stoji
I da je od svarjenja dobe
Šlo marsikaj uže narobe;
Pa stavim brado i mustače,
Kar mi dozdej še zrastle nij,
Dokler na svetu bodo hlače
Kaj tacega se ne zgodi
Kakor Vam ta povest pové,
Ki skoz i skoz resnična je.

Enkrat je živel človek mlad,
Rujavolic i suhobrad,
Orožje mu je bilo — vatelj.
Povem še tu kot notabene,
Da je moj dober bil prijatelj
I živel sameat sam brez žene.
Od mladih let je kupčeval,
Tu nekaj kupil, tam prodál,

Pa vselej čudo je bilo,
 Če mu je to brez zgube šlo,
 Dobička ne omenim niti. —
 Povsod so ga goljufi skriti,
 Sedaj v podobi mož bogatih,
 Sedaj v beračev zašpehatih,
 Sedaj očitno ali tajno,
 Sedaj prijateljsko, izdajno,
 Zvesto vse čase spremljevali.
 Kjer se je dalo so jemali,
 Zdaj kupovali so na kredo
 Al pa na golo mož-besedo.
 I on je vselej bil vesel,
 Da take kupce je imel,
 Visoko rojene grajščake
 I druge nobeljske koščake.
 Pa ko je prišel dan plačila
 Vsa slava je takoj zginila. —
 Tu je bogati Koloman
 Po vsej okolici neznan;
 Tam spet za Dona velikaša
 Brez vspeha vsacega popraša,
 Ki mu odgovora ne ve.
 V kupčiji je nastala luknja,
 Raztrgana je bila suknja,
 Blaga upniki ne dadé.

V tem, da življenje si konča,
Ta sklep res nij nič čudnega.

Bilo to v Trstu je enkrat,
Če se ne motim na spomlad,
Po mestu ko blodé okolo
Prišel poslednjič je na Molo,
Poln žalosti, življenja sit. —
Hudič, ki je dozdaj bil skrit,
Brž se nevidno mu prikaže,
Zdaj kara, zdaj se mu sladka,
O novih mu nesrečah baže
I hvali mu vodo morja.
I tu nikako čudo nij,
Če naš junak naenkrat sklene,
Da se oblečen zakadi
Med te vabljive morske pene.
Nogo vzdiguje že i kmalo
Bi bil življenje si končal,
Samo je manjkalo še malo.
Pa sebi je tako dejal:
„Čemu se v morji tu topiti,
To zdi se mi neumno biti;
Ta voda je preveč temna,
Da niti videti nij dna,
I kdo ve kakove pošasti
Se vtegnejo tam doli pasti.

Pa ko bi to ne bilo tudi
 Se taka smrt zato mi studi,
 Ker voda je stoječa, slana,
 Zatoraj ne za piti zdrava,
 Razjesti bi vtegnila čreva
 I kaj potem počnem jaz reva!
 To je drugačna naša Sava,
 V njej najde vsaj se smrt neslana.“
 Pak, kakor sem je zdrav prišel
 Tako od tod je zdrav odšel.

Tri mesece takoj na to
 Mu bilo v misel je prišlo,
 Da bi si svet pregledal malo,
 Kje bi se bolje kupčevalo.
 Naložil si je poln zaboj
 Najlepše tkanega blaga,
 Kar ga v zalogi še ima
 I z njim odpotoval takoj.
 Prepotoval je križem svet,
 Poslednjič prišel ves razgret,
 Z zabojem polnim v zlato Prago.
 Denar je bil že ves razdan,
 Kar ga za pot je djal na stran,
 Zato prišel je bil v nesnago.
 Kaj tu početi vedel nij —
 Naenkrat se mu razdani,

Ker mu je padlo namreč v glavo,
 Da skoči z viškoma v Veltavo. —
 Pa res nij dan še bil popolno,
 Ko ohladiti srce bolno
 Iz mehke postelje je vstal,
 Kjer celo noč nij prav nič spal.
 Nabrežje sicer vse živo
 Mladenčev zalih i deklet,
 Ki razkazujejo svoj cvet —
 Je bilo tiho i mrtvo.

I da bi spet se ne škesal,
 Obleko je razsebe djal,
 Ter z vlastimi rokami jo
 Pred se zagnal na to v vodo,
 I nag, kakor stvarjenja sin,
 Storiti hotel je ta čin.

Pa če je mislil bolj na to
 Tem bolj mu čudno je bilo;
 Tako sam sebi govori:
 „Naenkrat res se to stori,
 Pa ta Veltava šimentana
 Mi malo je preveč temna,
 Da niti videti nij v stani,
 Kaj na dnu svoje vode hrani.

Gotovo bo le samo blato,
Kjer bi se vmazal naposled;
Smrt takova nij zame, zato
Ne pojdem tukaj še na led.“

V tem proti njemu prikoraka.
Lepo oblečeni gospod,
I brez premisleka moj Jaka
Začne laži od zgor i spod:
„Imejte vsmiljenje z menoj!
Ko sem se kopal tu nocoj,
Obleko pustil sem na bregu;
Med tem prišel je človek v begu
I vso naenkrat mi pobral,
Da nijmam kaj sedaj obleči.“

Gospod nedalječ je po sreči
Od tukaj ravno stanoval;
Odpeljal ga je brž s seboj
Ter mu zakril naravni kraj.

Iz Prage po železni cesti
Na Dunaj je potem odšel,
Na poti pa se v nekem mesti
Z neznanim doktorjem sešel;
I ko mu je nadlog število,
Nesreč prestanih sto i sto

Potožil bil, mu on na to
 Napisal tole je zdravilo:
 „Če hočete zdravi ostati,
 Kopel je treba obiskati,
 I da raztresete si glavo
 Z zabave iti na zabavo.“
 I res je toliko vesti
 Moj Jaka še takrat imel,
 Da doktorju smejal se nij,
 Temveč ga vbogati hotel;
 Zato takoj na Dunaji
 Je šel v posojevalnico,
 Podpisal tam na tedne tri
 Je bil veliko menjico,
 Na katero bilo treba dati
 Med tem obresti je trikrati.

Potem je pisal brž v Ljubljano,
 Da se odpelje v Slatino,
 I da v konkurz ne bilo dano,
 Bi mu ime nemadežno,
 Da za tritedne mu poslati
 Denarje morajo, da plati.

Ko v Slatino je bil prišel
 Se res veselo je imel,

Ter izposojeni denar
 Mu pri zabavah nij bil mar. —
 Čem bolje pa je tretji teden
 Se bliževal, tem bolj nezveden
 Je bil za godbo i za plese,
 Najraje je zahajal v lese.

Poslednji se je bližal dan,
 Pa iz Ljubljane nij vesti;
 Potrt si misli i bolan:
 „Sedaj propadel smrti si.“
 I za poslednje krajezarje
 Še kupil samokres si je,
 Potem zaprl se v svojo sobo,
 Da lože zapusti puščobo
 Te nehvaležne skoz zemlje.

Pomeril si je v čelo že,
 Pa le premisli si tako;
 „Kaj neki pač pomeni to,
 Da iz cevi tako smodi,
 Kakor kedar se kaj smrdi?
 To pač ne gre, to ne sme biti
 Da moral bi se ustreliti
 I k temu v glavo, se bojim,
 Da si možgane prismodim.

Priložnost lepša bo — kdo ve —
Vmoriti sitno to srcé.“

Potem po pošti v Poličane
Jo hitel zopet do Ljubljane.

Na to tri leta i tri dni
V Ljubljani mirno preživi
V nekdanjem tihem kupčevanji.
Kar spet po novem goljufanji
Je sklenil i za trdno to,
Da s strupom se uničil bo.
Poslednjič pri slikarji ka-li
Dobil z lažjo je cijankali,
Ter zmešal z vinom ga takoj.
Pred se postavi ta napoj,
Potem globoko premišljuje;
Pa ko se zopet spametuje
Izrekel je sicer počasno
Besede te pa vendar jasno:
„Najhujši bolov vseh je tisti
Ki skrivno prijme se obisti,
I s tem v človeku naredi,
Da po trebuhu mu ječi,
Kar bi storila ta pijača. —
Zato se piti jo ne spleča.“
I res ničesar me izpije
Na ulico otrov izlije.

Če treba je kak komentar,
Čitatelju ga rad dam v dar;
Samo naj v pismu se oglasi,
Se ve da ne brez honorarja,
Ker so nastali taki časi,
Da solnce oznanuje zarja.
Pristavim le samo še to:
Da moj prijatelj še živi,
Da se življenja veseli,
Da več mu v glavo nij prišlo,
Ka bi se moral pogubiti,
Čeravno mora kruh prositi.

Peter Pavlovič Rožanec Kozlovski

ali povest,

kako je tisti mislil, da ima pesniški poklic,
pa vendar nazadnje spoznal, da ga nijma.

„No, no, res nij tako hudo
Živeti mirno i pošteno,
Če je človeku prideljeno
Za vsako leto štiri sto;
Sicer je treba stanovanja,
Kaj novega vsak mesec branja
Naj knjige so al časopisi,
Zato, kar na telesu visi
Sicer krojač naj nadleguje,
Ki vendar se zadovolji
Če prav ničesar ne dobi. —
Pa to drugje je mnogo huje:
Nobeden noče biti dan
Želodec sitni goljufan,
Pa to bi tudi se storilo,
Ko menje na literaturo
Bi se vsak mesec obrnilo —
Da že ne rečem vsako uro.

Pa jaz sem polen poezije,
 To reže me i to me vije,
 Vsaj mi je le predobro znano,
 Da je v uradu proza z mano,
 I da bi moral prost živeti,
 Če hotel dobro bi zapeti.

Aha! že vem kako storim!
 To službo sitno popustim,
 V domače se podam gore,
 Kjer znano moje je ime;
 Da me v odprti naročaj
 Sprejme Slovenija nazaj,
 O tem nobene dvombe nij.
 Pa zraven zdaj se govori,
 Da bodo nov list zakladali
 I k temu dobrih sil iskali —
 To bilo bi nalašč za me.
 Oglasim se jim — to se ve,
 Da tacega me korenjaka,
 Političnega učenjaka,
 Store takoj za chef — vrednika.
 Tam mi bodočnost je velika,
 Ker vsak otrok to pač spozna,
 Da služba mi prinašala
 Najmanje bode dvanajst sto —
 Naj že molčim, kar bo čez to.

Se ve, da mogel bom pri tem
Zadovoljiti Muzam vsem.“

Kozlovski misli si tako.
Od mislij pak k resnici pravi
Se ve da dalječ nij bilo,
Ker kar se enkrat v mladej glavi,
Posebno nadnih pesnikov,
Brez smotra koli porodi,
Od tega jih ne obdrži
Naj še tako globok je rov.

Zapustil službo je i z njo
Gotovih letnih štiri sto,
Potem v zavesti svoje slave
Odpotoval do očetnjave,
I tam v vredništvu časopisa,
Ki je najbolj razširjen bil,
Predstavi se poleg predpisa,
Da kako službo bi dobil —
Vrednik debelo ga pogleda,
Iz ust mu prijde ta beseda:
„Ne vem, kje ste prijatelj moj,
Pogum ta pridobili svoj,
Preveč ste, vidite mladi —
Pri mladih dneh izkušenj ni.
Najbolje bi se Vam podal
S peresom v roci lineal,

Pač vstvarjeni ste za pisarja,
Nikakor pa za časnikarja." —

Kozlovski je z zobmi škripaje
Od tod odšel na druge kraje;
Pa kjer potrkal je na vrata,
Ponosno se imenoval,
Nobeden pesnik ga spoznal
Po vsem slovenskem nij za brata.

Pomoči druge nij bilo
Ko spet iti na štiri sto,
Kjer zadovoljno zdaj živi
I proza mu težeča nij;
Pa se pridušil je, zaklel,
Da več ne bode pesmij pel,
Da knjig ne bo več kupoval,
Za časopis ne krajcar dal.
Prepričan je popolnoma,
Da mu narava nij duha
Za pesmi delati vstvarila —
Da manjka pesniška mu žila.

Pismo

Kilijana Koščaka,

krojaškega pomočnika v Ljubljani svojej
ljubici

Pafnuciji Židanovej

tudi tam.

Nekdaj sem res te ljubil
 Pa to sedaj je preč,
 I čut se nekedanji
 Ne vrne nikdar več;

Ker sem spoznal v samoti,
 Da človek se zgubi
 Brez mislij če ljubezni
 I sreću le živi.

Prevdari, dekle zalo!
 Da treba mi najprej
 Je misliti na sebe —
 Sedaj kakor vselej.

Želodec imam v sebi
 I usta nad brado,

Po teh še le zalogo
Krví srce dobo.

Če bi na nju ne gledal
I gleštal le srce,
Kaj v meni bi nastalo
Sam bog nebeški ve.

Pa to mi pač je znano,
Kar vsi ljudje vedo,
Kar skusil v časih tudi
Pri zvezi sem s tabó;

Da kuhar mi v telesu
Kruliti je začel,
Pri čemur mnogo smeha.
Sem od prijateljev vjel.

Ker mnogokrat je bilo,
Ne rečem vsaki dan,
Da za denarje služne
Je tebi dar bil dan.

Ti si lepo hodila
Vsa v svili, žametu,
Pa v meni po navadi
Le prazni bil je U;

I če te na sprehode
 Sem v časih s sabo vzel.
 Namestu mene ode
 Je moj želodec pel.

Najbolje je zatorej,
 Kar se storiti da,
 Od denes staro znanje
 Med nama da neba.

Če me kedaj sred ulic
 Samotnega dobiš,
 Na drugi strani glej da
 Se vselej izgubiš!

Če vendar nij drugače,
 Če mora biti to,
 Da s tvojim se telesom
 Bi moje srečalo —

Tedaj se vselej prijem
 Pri hlačah za svoj pas,
 Naj bode v sredi dneva —
 Ob kratkem vsaki čas.

To naj ti v znamenje bode,
 Da trebuh me boli,

Ker že imel v želodcu
Nič nijsem nekaj dnij.

I zadnje to je pismo
Ki ti ga pišem še,
Ne vprašaj, kaj na to pač
Poreče mi srcé;

Samo da lačen bil sem
Ko pisal sem ta list
Naj bode ti edini
Uzrok, pa vendar čist.

I kedar se nasitim,
Vsaj veš, vsaj to že znaš,
Ne bo pretekla ura,
Pri sebi me imaš.

Pa zopet me poljubiš
I stisneš na srcé,
Za tvojo pak obleko
Spet zadnji groš pojde.

V i h a r.

Večer je. Solnca luč svetla
 Za goro ravno je zašla,
 Počasi v krasnem dnevu maja
 Za njimi blede mesec vstaja.
 Končani so opravljeni dne,
 K pokoju vsak veselo gre,
 Da zjutraj ga svitanje zore
 Pripravljenega najti more. —
 Pa kaj je to, da se nebo
 Preprega s temno čez meglo?
 Kako je to, da je zefir
 Dobil tako mogočen vir?
 Prej božal je, hladil prijetno,
 Naravi novo moč dajal,
 Sedaj zaganja se prevzetno
 Ko v barko divji morski val —
 V drevesa i dupline skal.

M o r n a r:

Poslušaj lepo me deklé,
 Polja so prazna — i gore
 Do loke od gozdov zelene
 Postale so že zapuščene.

Vse je veselo, da je dan
 Denašnji srečno dokončan;
 Po noči, po storjenem deli
 Se tisuč ran srca zaceli,
 Težav podoba i skrbi
 Iz prsij v spanji izbeži. —
 Pa tvoja čreda še se pase
 I ti zamišljena si vase
 Privošči ovcam vsaj miru
 Ter jim pokaži pot domu.

• Pastarica:

Ne vem zakaj vam je mornar
 Tako ovac i mene mar?
 Vsaj one mirno se pasó
 I meni tukaj je ljubo.

Mornar:

Poglej na Hesperide stražne.
 Megle se vzdigajo odvažne
 I polnijo neba oblok.
 Viharju že narašča tok
 I bukve, gabri, hloje, hrasti
 Pred njim grme že do propasti,
 Iz katerih nam le puhli jek
 K ušesom nosi zraka tek.

Visoka trava po dobravi
 Se z glavo pripogiblje k glavi;
 Valovi sinjega morja
 Več ne poznajo svojih mej.
 Do nebetičnih se gora.
 Kopičijo, poglej, poglej!
 Nesreča tistej ladiji,
 Ki sred morja jo piš dobi;
 Sedaj ponese jo v višine
 Tem bliže nekonečnosti,
 Pa zopet trešči do globine
 Tje k vratam dolge večnosti.
 I tam, poglej! ovce, so tvoje
 Že nakopičile se v roje
 Pred pišem čreda vsa trepeče
 Ter vpira v te oko boječe.

Pastarica:

Kdor je spoznal vihar življenja
 Ne vstraši se vetrov šumenja,
 Ker večje groze ne pozna,
 Ko sam ostati sred sveta. —
 Odidite vi mož pošteni,
 Krog mene življi naj divjajo,
 Mogoče je, da zapuščeni
 Še kakovo tolažbo znajo.

Mornar:

Pa črede svoje vsaj se vsmili,
 Ne pusti s s sabo je v tej sili;
 Ovac narava je boječa,
 Zato med njimi taka gnječa. — —

Pastarica:

Samotna sem med vami spet
 Dalmacije gore visoke!
 Zaprl se je pred mano svet
 Po zapovelji božje roke —
 Noč se je zopet naredila
 I mi s temo oči zakrila;
 Pa bliska svit na črnem nebi
 Sam iz očij mi mreno trebi,
 Da zopet vidim divje skale,
 Ki nekdam so me obdajale.

Čemu mekečete ovce?
 Nič vam viharji ne store.
 Bodite mirne i nocoj
 Na paši čuvajte z menoj. —

Nekdaj! Bila je taka noč
 Ko je pred mano stal tresoč

Na celem ljubček se telesi.
 Solzili nama so očesi
 I le po malo šepetala
 Slovó so njega ustna zala. —
 Le gromi grom, le bliskaj blisk,
 Nekdanje dobe živ otisk.
 Pri groma votlem krohotanji
 Pri bledem bliska razsvitanji
 V nemirnem srcu spet mi vstaja.
 Peni morje i skala taja
 Pred močnim se dežja lijakem,
 V trenutku tem, ob času takem
 On v daljne je odšel zemlje
 Za ktere moj razum ne ve.

Čemu se ve v čedalje večó
 Kopicíte ovčice gnječo?
 Poglejte tudi meni sami
 Tesno i grozno nij med vami. —

Kdo ve, kod njega noga vodi?
 Pa naj bo tu al naj bo tam,
 Naj v družbi je al naj je sam,
 Povsod pri njem naj angelj hodi.
 Tek časa, ki mi ga je sami
 Živeti bilo med gorami
 Prečakala sem neveselo

I srečna zopet prej ne bom,
Da on ne vrne se na dom.

V tem bliska luč krajino celo
Z obledlim ognjem razsvetli;
S strani mladeneč prihiti,
Objame s hlastno pak roko
Dekličino mokro telo.

Vihar preneha razsajati
Oblak na nebu se razgrne,
In iz za njega k enem krati
Kolo se celo lune vtrne.
Ovac se čreda še le zdaj
S planjav premiče v svojo staj.
V veselem miru pa za njo
Devičino žari oko,
Ko zraven sebe Dalmatina
Stopati zre — gorovja sina.

O Tomšičevej smrti.

Oko je žalostno, srce trepeče,
 Še preživelo prejšnje nij nesreče,
 Še zacelilo nij si stare rane
 Osode od neljudske mu zavdane,
 Še potok solz i z njimi lica blede,
 Zginila tudi temnost nij pogleda —
 Ko črni vran mi v grozopolnem leti
 Hiti smrt Tvojo, dragi! razodeti.

Visoka zatemnite se nebesa,
 Prestani solnce, zgini svetla luna,
 Velika vas vesoljnosti telesa
 V globino trešči strela naj Peruna,
 Spremeni v kaos zemlja nekedanji
 Ves svoj obraz i vi svetovi tajni,
 Ki oznanujete nam vsemogočnost,
 Razpadite se v večno nedoločnost —
 Kar do sedaj med Vami je živelo
 Nad vaše je prostore odletelo.

Ti duh nevmrljivega človeka!
 Le eno desetletje tega veka
 Si komaj se zamogel razvijati,
 Le to Ti odločila je narava,

Pa Tvoja bistra, mislij polna glava
 Zapreke v tem hotela nij spoznati.
 Kar Te najvzvišenejših je lastnosti
 Od rejstva pa do groba spremljevalo:
 Vesela misel, duba visokosti;
 Kar Te nad druge je povzdigovalo:
 Odločni sklep, pa prosto vse dejanje,
 Gotovi čin — priložnosti ne sanje;
 S čemur si vedel prijeti brez zvijače
 Na sled človeštvu škodujoče kače:
 Priljudnost pa duševna plemenitost,
 Katera značila je Tvojo bitost —
 Vse to si v času kratkega življenja
 Pridobil sam si na stezah umenja. —
 Ti si pokazal mojemu narodu,
 Po kateri cesti prijde k slave brodu
 Se brez nevarnosti i brez težave,
 Kako onstran prispeti mu v daljave,
 Kjer sreča ima svoje stanovanje
 Ne bilo prazno bi prizadevanje.
 Tvoj glas, ki meču je enako ranil
 Sovražnike, je njemu smrt zabranil
 I če iz Tvojega pepela vstane
 Nov Feniks — narod bo to Tebi mili,
 Kateri v novo pridobljenej sili
 Razgrne v kraje sveta se neznane.

Telo je Tvoje mrzlo zdaj postalo
 Tvoj duh zapustil domovino zalo,
 Za katero do sedaj je v vsakej dobi
 Boril se proti vragov divjeji zlobi.
 Storila smrt je zopet eno delo,
 Nam žalostno, sovražnikom veselo,
 Katerih je edino hrepenenje,
 Da bi nehala tistemu življenje,
 Da bi nebes dosegla ga morija,
 Kogar narač storila je genija. —
 Da! — bil Sloveniji si zapuščeni
 Genij s težavnostjo jej pridobljeni;
 Pa on, ki večno vlada nad svetovi,
 Ki davni ga časte i rodi novi,
 Med kterimi je malo nas število, —
 On nam poslal osodo je nemilo
 On ljubljenca Te vzel je z naše srede
 Pastirja svoje ljubijoče črede.

Ti, ki sedaj nad êterom visoko
 Čez našo domovino zreš široko,
 Ti, ki nas vidiš zopet zapuščene,
 Osodi divjeji v milost izročene —
 O! ne pozabi svojega naroda,
 Ki ga v nesrečo vrgla je osoda!
 Ti veš, da njega sila je ne mala,
 Zvestoba njega trdna kakor skala,

Velika moč njegovega spomina,
 Bogata njega mala domovina,
 Da um njegov je bister, srce verno,
 Veselje k vednostim, življenje zmerno,
 Od vekov njega rod že oslavuje
 Čez meje, koder Slavija kraljuje —
 Tvoj duh naj v časa cesti nekonečni
 Postane njemn stražnik slave večni,
 Ko v zvezi umrljivega telesa
 Nad njim je vzdigal Argova očesa.
 I dokler je Slovencem še živeti —
 Na tem nesrečnem dano sveti,
 Ti boš jim njih genij i mož ponosa. —
 Če kdaj ves rod doseže smrtna kosa,
 V slovanskih daljnih zemljah oče pravi,
 Naj sinu svojemu o Tvojej slavi.

Goratan.

Aj zde leží zem ta před okem mým slzy ronicím,
Někdy kolébka nyní národu mého rakev.

Jan Kollár.

Před mano plan se razprostírá,
Nad mano tvoje so goré
Pa kamor se oko ozírá,
Povsod přestano zrě gorje,
Gozdovi, polja i dobrane
Solza so polne majke Slave.

Da pač! jokala je nad Vami
Slovencev izgubljeni rod,
Ko v zaslepljenosti ste sami
Iztrebljevali se od tod,
Ko tilnik svoj i svoja njedra
Držali ste pod tujcev bedra.

Kako bi ona ne jokala,
Ko jej odvzelo malo let
Je to družino, která mala
Vendar je bila Slavstva cvet,
Katera v sebi je hranila
Vse, s čemur bi mogočna bila:

Modrost i skušenost v življenji,
 Za časov mirnih dobro vest,
 Voljno prenašanje v trpljenji,
 O krutej vojski krepko pest,
 Prekrasno vzraščeno postavo,
 Znajdljivega duha i glavo;

Veselo misel i pošteno
 Razradovanje žil srca,
 Pobožnost pak nepremenjeno,
 Nadzemska vzvišenost duha,
 Ljubezen k svojej očetnjavi,
 Predsodek prosti, vendar pravi. —

To so te vzvišene lastnosti,
 Ki potrebuje narod jih,
 Da se povzdigne do kreposti
 Nam do sedaj neslišanih,
 Da sam nastopi k sreči cesto
 I črteža drži se zvesto.

Pa oh! povej zelena mati,
 Povej mi slavni Goratan,
 Kje je nekdanji prestol zlati,
 Kje je kamneni zakopan,
 I kateri grob ta narod krije,
 Ki k nam za maščevanje vpije?

Pač slišimo njegove zdihe
 Slovanskega jezika glas,
 Ki tu i tam dobrane tihe
 Predrami iz njihovih kras,
 Pa nij, ah nij ga maščevalca,
 Ki kaznoval bi zatiralca.

Tu ti ležiš, dežela mila!
 V naravnih množici krasot,
 Pa nas je sreča odpodila
 I tujec je zdaj tvoj gospod;
 Prvotna naša domovina
 Je roparjev sedaj duplina. —

Da njih! Navad so i jezika
 Oropali slovanski rod,
 I tebe, ki bila velika
 Ter spoštovana si povsod,
 S tem so pahnili v pozabljenje,
 Da vzeli njemu so življenje.

Izbudi se dežela mila!
 O vstani slavni Goratan!
 Ti si Slovence porodila,
 Je v tebi prvi pokopan,
 Če smrt je zadnjega osoda —
 Ti bodi grob Slovencev roda!

Sonet.

Težav je poln ves svet i poln nadloge,
 Po času vsaka stvar se k smrti vleče,
 Katera je slabejša, ta trepeče
 Pred večnostjo, močnejša kolne boge,

Kdor je blepljivosti spoznal ostroge,
 Komur so pot zastavile nesreče,
 Z veseljem popusti življenja ječe
 I se preseli v nadčloveške kroge.

Sicer življenje res nam je mikavno,
 Kdor več je zgubil več si še obeta,
 Pozabi s tem na vse, kar je težavno —

Al meni nadeja je vsa odvzeta,
 Odrekel se življenja sem že davno
 Čeravno mi cvetó še mlada leta.

Prihodnosti obzor.

Mladeneč bil sem, tuj na sveti,
 Učenja vendar preželjan,
 V prihodnost sibilinsko zreti
 Sem hrepeneval dan na dan,
 Moj duh potrti, um zavzeti
 Je mnogokrat bil goljufan,
 Vendar sem voščil si na stran
 Visoko potegniti zagrinjalo,
 Ki je prihodnje dni mi zakrivalo.

Kar voščil sem, se je zgodilo
 Še predno mislil sem na to.
 Pretresel zemlje drob je s silo
 Se do sedaj nečuteno,
 Kjer prej je zagrinjalo bilo
 Osode videl sem meglo,
 Neskušeno pa je oko
 Spoznavalo zopet podobe nove,
 Nesreče, radosti prihodnje dnove.

Kako drugačni so obrazi,
 Ki jih pred sabo zdaj imam!

Preč so goljufni igrokazi
 Ki sem predstavljal si jih sam;
 Obupa gad se k meni plazi
 Pot vzvišenim zapre željam,
 Ki sem jih ljubil prej, ne znam
 Prijateljev več dragih, bratov svojih —
 Smrt zadobili so v duševnih bojih.

Ve božja bitja nad oblaki,
 Naj Vas je več al eden le,
 Naj ste vladarji zase vsaki
 Al en stvaritelj vsi trije,
 Poglejte name v revi taki
 Besede Vaše naj store,
 Da se mi pleča ohlade,
 Ki mlada že obsojena nositi
 Osode divje tlak so grozoviti.

Pač moji grehi so veliki,
 Pa kriva jih je le mladost,
 Mogočni mojih vnagov kriki
 Njim delajo le veselost,
 Če pa je dobro, da mladiki
 Se v mladi kal zareže ost,
 O tem sem jaz predsodkov prost,
 Tu vaša naj vsegavedočnost sodi,
 Ki vse stvari na zemlji umno vodi.

Tako mogočnej se obrani
 Mladeneč Vašej izročim,
 Ko boji bodo vsi prestani
 Zopet veselo prihitim
 K življenja veselejše strani
 I radostno bom vžival z njim,
 Kar do sedaj je goli dim,
 Kar do sedaj je greh vživati bilo:
 Da človek sem — to vzvišeno čutilo.

Pri slovesu.

Še gledam denes Tvoja lica,
Vendar uže poslednji dan,
Ko jutri solnce nam prisveti,
Odpotoval bom v drugo stran.

Al bo se Ti oko solzilo,
Kedo z določnostjo to ve,
Pa moja sreča je razdjana,
Potrto vekomaj sree.

Sicer prišel bom v znane kraje,
Prijatelje pozdravil bom,
Pa čemur hrepenel sem vedno
Bom videl zopet — mili dom.

Pa nij željenega veselja
I nij življenja brez skrbi,
Saj vem, saj mi je dobro znano,
Da narod mnogo muk trpi.

I videti trpljenja njega
Pri tem jih občutiti z njim,

Iz prsij dušo mi preganja
I sam britkosti omedlim.

Kaj mi je tega treba bilo,
Zakaj povračam se domu?
Vsaj sreča mi na tvojej strani
Bujarno je cvetela tu.

Ah ne, ah ne, pozabim nate,
Čeravno ljubim te tako,
Še le, kedar bo narod srečen,
Bom srečen tudi jaz s tabo.

Ilja.

„Staro gujezdo, Murem mesto,
Se zavilo je v tišino,
Noč je jasna, luna sije,
Mraz prodira trudne ude,
Proč od nas so grožnje hude;
Čas je skrajni i poslednji,
Da dobimo v roko svojo
Iljo, silnega junaka.

Dokler on živi v domovji,
Rus je trdna, nepremožna
Našim silam nepristopna.
Poslušajte kaj Vam pravim,
Bratje moji, drugi mili!
Kdor zajame i pripelje
Iljo živega pred mene,
Dam mu roko svoje sestre,
Krasne Djurne i junaške;
Za njegovo mrtvo glavo
Tri hiljade griven trdih.“
Reče Zjamski i omolkne;
Al njegove sestre roka
Je razgrela vse junake,

Kar jih peljal je pred Murom.

Vsak je prvi i poslednji

Stal tam pod zidovi mesta.

Tu nastane živo v mestu,

Ilja spi, Muromci bdijo

I gredo ga s spanja klicat.

Ilja vstane pa ne vpraša

Kaj mu hočejo meščani,

Reče jim se koj razjiti

I podirja k mestnim vratam,

Otoči jih i postavi

Se sred polja med Poljake.

Ko ga vidijo Poljaci

Vsi tečejo v brzem skoku.

Nij dobil nobeden krasno

Roko vojvodove sestre,

I za trde grivne tudi

Nij nobeden več se zmenil.

Ilja pak se smeje, pravi:

„Ne junaci, to so babe,

Dokler nijma hujših vragov

Nijma Rus se koga bati.“

Maščevanje štokljke.

„Uže luč dneva je vgasnila
I noč razpenja svoja krila;
Molite še otroci mili,
Da bog Vam mirno spanje da,
Vas ne pusti v nobenej sili
I v stražo pošlje angelja.“

„Ti oče naš, ki si na nebi,
Ti nas nesreč i zmote znebi!
Ves svet je poln Tvoje slave
I poln imena Tvojega,
Ne vpelji, oče! nas v skušnjave,
A reši vsega hudega!“

Molitev komaj je končana,
Ko v hišo stopi vsem neznana
I čudnega obličja žena.
Grozeče po otrocih zre,
Človeških jej besed nobena
Molčečih ustnic ne odpre.

Strah prime skrbnega očeta
I spat odpravi otročeta.

K njihovi postelji se vsede,
Čez nje pobožno križ stori,
I nikdar od neznane blede
V stran ne obrne kam oči.

Goreče moli, skrbno čuje,
Al spanec sili vedno huje,
Premaga sledajič trupla sile.
Nasloni v posteljo glavo
Pa v spanji mu telesa žile
Nepokoj v srce prineso.

Iz skrbnih prsij divje sanje
Ženo mu blagodejno spanje,
I zdi se mu, da žena blede
Mu vkradla dete je ljubo —
Zbudi, boječe se ogleda
I res nij v postelji bilo.

Tu moli žalosti i kolne,
Pregreh so mu besede polne,
Po noči bdi, po dnevu joka,
Ne zna ni pekla, ni neba —
Vendar mu milega otroka
Trpljenje, skrb nazaj ne da.

Nevihata se je pripodila,
 Nebo z oblaki zagrnila.
 Po zraku lastovica šviga
 I urno obletuje dom —
 Uže se blisk v višavi vžiga
 I zemljo stresa votli grom.

V oblakov oče gleda srede,
 Nedolžnim reče te besede:
 „Molite zdaj otroci mili,
 Da bog nesreč nas varuje,
 Nas ne pusti v nobenej sili —
 I spomnite se sestrice.“

„Ti oče naš, ki si na nebi,
 Ti nas nesreč i zmote znebi!
 Ves svet je poln Tvoje slave
 I poln imena Tvojega,
 Ne vpelji, oče! nas v skušnjave
 A reši vsega hudega!“

„Ti sveta mati oslavena,
 Na veke vekov počesčena,
 Nam bodi tudi naša mati!
 Ti vsliši naših prošenj glas,
 Izvoli spet nam sestro dati!
 Pri bogu prosi ti za nas!“

Odpro se vrata na stežaje,
 Na dolga bedra opiraje
 Se štoklja stopi v hišo malo
 I v kljunu jerbasček drži.
 Takoj iz njega dete zalo
 Med zala brata položi.

Naenkrat tič iz hiše zgine,
 Visoko pod oblake šine.
 Na srce oče si pritiska
 Zgubljeno a spet najdeno,
 Veselja mladi bratec vriska,
 Ko vidi zopet sestrico.

Čedalje huje strela vdarja
 Narašča vedno moč viharja,
 Nebo zakrivajo oblaki;
 Prostira se okolo noč
 Tečejo iz megla lijaki
 I veter skuša svojo moč.

„Ah oče! ah moj dragi oče!
 Kaj zunaj pač tako ropoče?
 Ah strah me je i grozo čutim.“
 „Koga se, dete! pač bojiš?
 Pred vetrom škriplje streba ljutim
 I ropotanje dela piš.“

„Ah zopet, zopet lomi duri,
 Kedo je pač v tej poznej uri?
 Da je, to vem, vsaj glas se čuje.“
 „Nedolžno dete! molči, spi,
 Vihar na vrata potrkuje
 I družega pred njimi ni.“

„Ah strah i groza me prijemlje
 Ko tak sestra mirno dremlje,
 Ne slišiš, oče! to ječanje?“
 „Ničesar, dete! se ne boj,
 Da ti odženem take sanje,
 Pogledat idem ven takoj.“

I glej, i glej! na krilu zemlje
 V poslednjih dihljajih pojemlje
 Petero štokljinih mladičev;
 Pak starka v žalosti kriči
 Okrog negodnih svojih tičev. —
 Večkrat jih v begu obleti.

„Nikdo o dete ne ropoče,
 Krog mladih štoklja le frfoče,
 Vihar jih vrgel je spod strebe.“
 „Gorje! gorje! nesrečni čas!
 Ti, večni! nam odpusti grehe
 I hudega obvaruj nas.“

Ta glej! naenkrat jasna zarja
 Razsveti divji šum viharja,
 Blišči se dalječ vsa krajina.
 Od kod prihaja pač ta svit,
 Ki ko krvava tekočina
 Okolo dalječ je razlit?

I cink, cink, cink na okno malo
 Naenkrat je zažvenketalo;
 „Če spite, brzo se zbudite,
 Nad vami hišica gori,
 Življenja v naglici rešite,
 Ker pogubljenje vam preti,“

Tu v strahu s svojimi otroci,
 Na rami dva, dekle na roci,
 Nesrečni mož iz hiše plane.
 Na vit jih v travo odloži,
 Od ognja več oči ne gane —
 K nebesom vzdihla — speče bdi.

Trop, trop, trop, trop, se v zraku čuje,
 Čedalje bolj se približuje.
 Bila je štoklja v urnem letu.
 Za hrptom možu zašumi,
 Sledu po malem nij dekletu —
 Glej v ogenj štoklja z njim leti.

„Nebesa! mnogo ste mi dala,
 Vendar še več mi pokončala.
 Zakaj pač na stvarjenja dela
 Britko umučenih stvarih
 Pogubljajoča nebes strela
 Maščuje si svoj vlastni greh?“

—o—o—o—

K a z a l o.

	Stran
Gorjé	3

Pesmi L. Haderlapa.

	Stran
Slavospev	7
Sprehod	8
Moj raj	9
Na ulici	10
Kuharca	11
Pamet	12
Presajena roža	13
Nezvesti	14
Viharji	16
Moja nevesta	17
Solze in lira	20
Alés in Betinka	21
Roža in rosa	23
Mladenič in roža	24
Prepelici	25
Hatem Ta	26
Sapica pomladna	27

Grlice iz vasi. Zložil L. Haderlap.

	Stran
Krško polje	31
Vojaška	33
Okrogle	35

Pesniške poskušnje Iv. Hribarja.

	Stran
Izgubljeni sin	43
Jaka Življenjasit	71
Peter Pavlovič Rožanec Kozlovski	81
Pismo Kilijana Koščaka	85
Vihar	89
O Tomšičevej smrti	95
Goratan	99
Sonet	102
Prihodnjosti obzor	103
Pri slovesu	106
Ilja	108
Maščevanje štokrlje	110

